

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 2014, čj. MPSV-UM/10643/14/4S-OLK, o kasační stížnosti žalobkyně proti výroku II. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, čj. 20 Ad 5/2015 – 39,

t a k t o :

V ý r o k II. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29.1.2015, čj. 20 Ad 5/2015 – 39, **se zrušuje** a věc **se vrací v tomto rozsahu** krajskému soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Olomouci rozhodnutím ze dne 13. 10. 2014, čj. 621560/14/OL, zamítl žádost žalobkyně o dávku státní sociální podpory ve formě příspěvku na bydlení.

2. Žalovaný zamítl odvolání žalobkyně rozhodnutím čj. MPSV-UM/10643/14/4S-OLK ze dne 19. 11. 2014.

II.

3. Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě. Krajský soud usnesením ze dne 29. 1. 2015, čj. 20 Ad 5/2015 – 39, přiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků (výrok I.), ale zamítl její žádost o ustanovení zástupce (výrok II.).

III.

4. Žalobkyně (stěžovatelka) brojila proti výroku II. usnesení krajského soudu kasační stížností.

5. Namítla, že napadené usnesení vydala vyšší soudní úřednice. Podle § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vyšších soudních úřednících“), ve spojení s § 35 odst. 8 s. ř. s. mohl ve věci rozhodnout pouze předseda senátu. Napadený výrok je protiústavní a rozporný s nálezem Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10, č. 224/2013 Sb.

6. Dále stěžovatelka požádala o osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost a ustanovení zástupce, pokud to je nutné.

IV.

7. Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

8. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

9. Kasační stížnost je důvodná.

10. Úvodem Nejvyšší správní soud předesílá, že opomenutí stěžovatelky podřadit důvody kasační stížnosti pod některé z ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. nebrání samo o sobě projednání kasační stížnosti.

11. Dále soud připomíná, že osvobození od soudních poplatků přiznané stěžovatelce před krajským soudem trvá i v řízení o kasační stížnosti (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Na podmínce povinného zastoupení stěžovatelky advokátem soud netrval, neboť za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu rozhodnutí o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce, by trvání na předmětné podmínce znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 – 77, všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Z uvedených důvodů soud nerozhodoval o žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

12. V kasační stížnosti stěžovatelka brojila proti skutečnosti, že krajský soud rozhodl o neustanovení zástupce stěžovatelce prostřednictvím vyšší soudní úřednice. Nejvyšší správní soud námitce přisvědčil.

13. Oprávnění vyšších soudních úředníků podílet se na rozhodovací činnosti soudů je možné pouze v rozsahu stanoveném v § 11 zákona o vyšších soudních úřednících ve znění účinném od 1. 1. 2014.

14. Podle písmene l) předmětného ustanovení vyšší soudní úředník nesmí provést úkon, který je zvláštním zákonem výslovně svěřen soudci. Ostatně, shodný závěr by bylo možné dovodit již na základě návětí, podle něhož vyšší soudní úředník může provádět veškeré úkony soudu prvního stupně, „*nestanoví-li zvláštní zákon jinak*“.

15. Zvláštním zákonem je v posuzované věci soudní řád správní, který v § 35 odst. 8 výslovně svěřuje pravomoc rozhodnout o ustanovení zástupce do rukou předsedy senátu. Vyšší soudní úředník proto není oprávněn o této otázce rozhodnout (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 10. 2013, čj. 6 As 124/2013 – 13, k rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků).

16. Nejvyšší správní soud zohlednil také nálezn sp. zn. Pl. ÚS 31/10, jímž Ústavní soud zrušil předchozí znění § 11 zákona o vyšších soudních úřednících a zároveň se obecně vyjádřil k rozsahu oprávnění vyšších soudních úředníků v řízení před soudy.

17. Ústavní soud zdůraznil, že základním pravidlem ústavního charakteru je výkon soudnictví soudcem. Podíl ostatních osob na výkonu soudnictví je výjimkou z tohoto pravidla, k níž je zapotřebí přistupovat restriktivně (odst. 41). Ústavní soud se kriticky vyjádřil k celkové koncepci § 11 citovaného zákona, která umožňovala vyšším soudním úředníkům činit obecně vše s výjimkou taxativně uvedeného výčtu úkonů: „*Z podrobně popsanych ústavních východisek vyplývá, že soudnictví je činnost vykonávaná soudy a soudci, jejichž osobní a věcná nezávislost, odborná úroveň a osobní předpoklady jsou klíčovými funkčními atributy soudnictví právního státu. Zákon - jak činí § 11 ZVSÚ - nemůže toto ústavní pravidlo obracet naruby tím, že ze soudnictví učiní úřadování a soudcům zachová pouze nepatrný okruh úkonů, které vyšší soudní úředníci provádět nemohou. Není proto přijatelné návětí § 11 ZVSÚ, které místo naplnění Ústavou předpokládané výjimky z této výjimky činí v podstatě bezbřehé nekonkrétní pravidlo*“ (odst. 46).

18. Nutno podotknout, že Ústavním soudem kritizované návětí § 11 zákona o vyšších soudních úřednících zůstalo zachováno i ve znění účinném od 1. 1. 2014 a oprávnění vyšších soudních úředníků je nadále upraveno prostřednictvím výjimek z obecného pravidla, že vyšší soudní úředníci mohou činit vše, co jim zákon výslovně nezapovídá. Novela provedená zákonem č. 293/2013 Sb. pouze rozšířila okruh výjimek, který pravomoci vyšších soudních úředníků omezuje. Nejvyšší správní soud ovšem neshledal důvod zvažovat postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy, protože v posuzované věci se jednoznačně uplatní výjimka podle písmene l) předmětného ustanovení, která bezpochyby nijak neodporuje Ústavě, ani nijak nezasahuje do práv stěžovatelky.

19. Vyšší soudní úřednice rozhodla o žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce v rozporu s § 11 písm. l) zákona o vyšších soudních úřednících ve spojení s § 35 odst. 8 s. ř. s. Krajský soud tedy rozhodl v nesprávném obsazení, což způsobilo zmatečnost řízení.

20. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto usnesení krajského soudu zrušil v napadeném rozsahu výroku II. a vrátil věc v tomto rozsahu krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1. s. ř. s.). V něm krajský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

21. Pro úplnost soud doplňuje, že nehodnotil zákonnost výroku I. usnesení krajského soudu, protože stěžovatelka napadla výslovně pouze výrok II. a § 109 odst. 3 s. ř. s. v kontextu posuzované věci neumožňuje Nejvyššímu správnímu soudu překročit rozsah kasační stížnosti.

22. Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. března 2015

JUDr. Jan Passer
předseda senátu